

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rott minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozordásáért rendelést tehetnek.
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTÜ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizetheti helyben a szer-
kesztőségénél, vagy a helybeli könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvetetnek. A
beiktatásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díjszámitatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, március 13. 1860.

11. szám.

Harmadik évi folyam.

A temesvári cs. kir. rendőri igazgatóság követ-
kező rendeletet intézett szerkesztőségünkhöz:

120. sz.

eln.

„Mint hogy a Delejtü című folyóirat f. évi
február 28-án kiadott 9-ik számában „Külföldi leve-
lek“ rovata alatt oly cikket foglal magában, mely
a legmagasabb trón és a monarchiai kormányforma
ellen intéztetett, és a köznyugalom és rend fentar-
tásával meg nem egyeztethető, ennél fogva a magas
cs. kir. helytartósági elnökség f. hó 1-én kelt 653.
számu meghagyása következtében az 1852. évi sajtó-
rendelet 22-ik §-ának alapján a Delejtü szerkesztő-
ségének ezennel az első írásbeli megintés kiadatik,
mely is a lap következő számában a lap homlokán
lenyomatandó.

Ezen hibáztatott cikkben politikai és társadalmi
kérdések tárgyaltnak, a „Heti szemle“ című rovat-
ban pedig politikai tartalmu, és politikai célzásokat
magában foglaló újdonságok közöltetnek, mi által a
Delejtü szerkesztősége a nyert engedély határait át-
lépte. — Egyszersmind tudtul adatik a szerkesztő-
ségnek, hogy a hirlapi engedély áthágásának ismétlése
esetében, a nevezett folyóirat cautiokötelesnek fog
kinyilatkoztatni.

Végre a szerkesztőségnek a pesti magyar tudó-
mányos akadémia javára befolyó adakozások közlése
semmi szín alatt meg nem engedtetik.

Temesvár március 5-én 1860.

A cs. kir. rendőrfőnök

Leiser.

Az urbéri birtok maximuma.

II.

Azt állítók első cikkünkben, hogy az 1836-ik évi
IV. törvénycikk 10. §-ában az urbér birtok maximuma
meghatározatván, ezen maximum a hatóságok által fenn
volna tartandó, mert elmellőzése proletariatust szül; erre

azt mondják az ellenkező nézetten levők, hogy az idé-
zett törvénycikk 10-ik §-ának zárszavai szerint Te-
mes-, Torontál- és Krassó-vármegyék ezen maximum
korlátai alól felszabadítvák, s így a maximum fenntar-
tása nálunk nem alkalmazható. Jóllehet ezen utóbbi
kivétel igaz, mindazáltal ez az általunk vitatott elvet
meg nem ingatja; miután mi nem saját közigazgatási
területünk, de egész hazánk szükségait vevők alapul, s
így az egész haza érdekeit egyes csekély részeének alá
nem rendelhettük, de a mi fő, mi éppen a Bánságnak
a maximum alóli ezen felszabadítását nem helyeselhet-
jük, nem pedig azért, mert ha az urbéri telkeknek
egyes kezekben felhalmozása az egész hazára nézve
károsnak találtatott. képtelenek vagyunk átlátni, miért
volna ez éppen a Bánságban kevesebb káros vagy ép-
pen kívánatos, és ez okból fel sem foghatnók ezen ki-
vételt, ha az idézett törvény azt maga nem indokolná,
azzal: hogy ez az okból történt, mert ezen megyék-
ben az urbéri telkeknek szabad adás-vevésök eddig is
korlátlanul divatozott; mi bámulandó tanuságul szolgál
arra nézve, hogy a magyar törvényhozás, oly feltét-
lenül tisztelje a már létező viszonyokat, és az azelőtt
szerzett jogokat: hogy képesebb volt az urbéri telkek
károsnak elismert felhalmozása tekintetében szükséges-
nek tartott tilalom alól kivételt engedni, mintsem a
Bánságban ellenkező gyakorlat által szentesített jogokat
megszorítani.

És miután a logika csalthatalan törvényei szerint
a majori ad minus lehet következtetést vonni, vagy is
a mi az egész országra nézve káros, az a három bán-
sági megyére sem lehet üdvös, jelen egész értekezésün-
ket csak azon okból irtuk: hogy figyelmet gerjesszünk
magára a maximumra, és annak szükségességére; ezen
második cikkünkkel pedig különösen ki akarnók tüntetni
a Bánságra nézve a maximum alól megengedett kivé-
tel káros voltát, és ezáltal ezen kivételnek megszünte-
tését s a maximumnak a bánsági három megyére való
kimondását indítványozni, mert kiválólag ezen három
megyében oly jelenségeknek vagyunk minden napon
tanui, melyek nem csak az egész vidék felvilágosult
lakosait aggodalommal töltik el, hanem államgazdasági
szempontból sem lehetnek közönyösek.

Ugyanis a forradalomban az akkori ingerültség,
fegyverfogás, üldözés s hasonló körülményeknél fogva,
nálunk sok paraszt telkét elhagyta, s az uradalom, de

Főleg az uradalmi tisztviselők az ily elhagyott urbéri telkeket köztisztviselőknek és más honoratoroknak adományozták, s ez volt első módja a parasztbirtok megszorításának; mindjárt azután elkezdtek egyes honoratorok pénzen kisebb mennyiségben jobbágy-telkeket venni, leginkább a forradalom utáni évek bő termése és a természetmennyek jó ára által kecségetve, — most következett a gabona árának súlyedése, s ez által a föld értékének leszállítása, hozzá járulván az adó nagysága, mi a csak részben is eladósodott parasztot, birtoka egy részének vagy egészbeni eladására kényszeríté.

Annak igazolására: mily roppant különbséget tön a természetmennyek árának súlyedése a földérték tekintetében, csak azt emeljük ki, miszerint 1856-ig évig német községekben egy egész jobbágy-telek 10- sőt 12,000 pengő forinton kelt, s számos eset fordult elő, melyekben jobbmódu ember egy telket még 10 vagy 12,000 pfton vásárolván, s foglalól 2 és 3000 pengő forintot lefizetvén a természetmennyek árának leszállítása uán kérve kérte az eladót: vegye földjét vissza, és tartsa meg a foglalót, csak oldja fel őt a szerződéstől, s hogy az eladó ezt teljesíté is; — hogy a fenebbi ár szerint egy hold föld 350 és 400 p.forintba került, most pedig 40, 30, sőt 25 uj forinton is lehet földet holdankint venni.

A parasztoznak ezen nyomasztó helyzetét a honoratorok felhasználták, és nagyobb mennyiségű jobbágytelkeket kezdenék vásárolni, főleg oly helyeken, hol az uradalom a tagosítást szorgalmazá; de miután a szegény jobbágy, ha földét eladta is, nehogy családjával földönfutó bitanggá váljék, lakházát megakará tartani egyrészt, másrészt pedig a honoratorok ezen parasztházaknak hasznát úgy sem vehették, ezen nagyobb-szerű adásvevések csak azáltal lőnek lehetségesekké, hogy a megyei hatóságok jóformán minden a külső telkeknek a belsőségtől elválasztása iránt, hozzájuk intézett kérelemnek nehézség nélkül helyt adtak.

Ily eljárás tevé lehetővé: hogy egy uri ember egy községben nem csak mintegy 1100 holdnyi területet tudott összevásárolni, de azt számtalan csere által magán uton még tagosíthatá is, és ezen, sokat mondunk, 40000 forinton szerzett birtokát 55000 pftig eladósíthatá, s most csőd küszöbén áll, — hogy továbbá egy másik uri egyén a szerzés azon módját találta fel, hogy 250 holdat vett középszámítással 27 uj forinton holdját, vagyis öszvesen 6750 fton, és azután ezen birtokára a bécsi banktól a vételárnál nagyobb kölcsönt szerzett s azzal elégité ki az eladókat; holott egyes parasztoznak szintén volt annyi eszköz, és megmentésükre tizen és tizenötön összeállottak és a bécsi banktól kölcsönt kértek, de ettől elutasítottak, sőt az ilyes kölcsönöknél közbenjárók hatóságilag üldöztek is, végre ezáltal lett lehetővé, hogy legujabban alig van Temes megyében község, melyben egy pár honoratornak pár száz hold földje nem lenne, sőt, hogy most már a földesurak is kezdik saját volt jobbágyaik földjeit összevásárolni.

Kérdjük már mostan közöyes-e az álladalomra nézve, hogy egy középszámítással 80 vagy 100 egész telkes, tehát minden telek külsőségét 33 holddal véve, külsőségben 2640—3300 hold területnyi községben, 600, 800 vagy 1000 hold egycs ember kezében legyen, s e miatt egy családra egy fertály telket vagyis 11 holdnyi külsőséget számítva 50—100 család nap-számossá aljasuljon, s ha a családfő megbetegszik, vagy munkát nem kap, rabolni kényszerüljön, vagy mint az idén, a kormány kölcsönzésére szoruljon, de a mi talán még ennél is sajnosabb, végképpen demoralizáltassék és a honoratorok elleni gyűlölet támasztassék? Nem hihetjük, hogy erre valaki tiszta lélekkel igennel felelhessen; — és mert ez így van, és más-kép nem lehet, szükségesnek véltük ezen árnyoldalokat felleplezni és nyilvánosságra hozni, azon véleménynyel hogy addig is, míg a bánági három megyében is a maximum netán meghatározatik, a megyefőnökségeknek legalább jövendőre nézve kötelességük lenne a külső jobbágyteleknek a belsőségtől elválasztását feltétlenül mindenkinek megtagadni, ellenben a bel-vagy kültelek eldarabolását csak ritkán, jelesen csak ott, hol azt az eladó java kétségtelenül kívánatossá teszi, megengedni, — mert jelenleg akként fogják fel a megyei hatóságok az 1836-ik évi IV. t. c. 9-ik §-át, hogy nekik jogukban és hatalmukban áll nemcsak a telkek eldarabolását, de a külső illetőségnek a belsőségtől elválasztását is megengedni, holott nézctünk szerint csak az utóbbi áll, ellenben a beltelektől elválasztása ugyan azon törvény szerint nem csak feltétlenül tilos, hanem az 1836-ki V. t. c. 4. §-a értelmében az addig törvény ellen történt ily elválasztások felbonthatók; az idézett IV. cikkbeli 9-ik §-a azt rendelvén: hogy adás-vevések eseteiben a jobbágy telkek külső illetőségeit a belsőtől akár mi módon elszakasztani, vagy a telkeket a földes uraságnak megegyezése nélkül szét-darabolni, szorosán tiltatik. Ebből kitünik, hogy a bel-és külilletőség elválasztása feltétlenül tiltatik, és csak a bel- vagy kültelek eldarabolása van a földes ur, most politikus hatóság beleegyezéséhez kötve, — miután az 1836-ki V. törvénycikk 4. §-a, a kül és beltelek felosztásának, vagy a teleknek földesur beleegyezése nélküli kicserélésének vagy eldarabolásának felbonthatását kimondja.

Stokinger Móric.

A természet és az ember az éjszaki sarkon.

(Folytatás és vége.)

Az éjszaki világosságok, valamint testvérök, a déli szürkületen kívül öszhangzásban vannak a föld delejessége ingadozásával (Störungen) melyet eléggé bizonyít a delejtü nyugtalansága az éjszaki fény beálltával; miszerint az újabb korban ezt delejes zivatarnak (Magnetisches Gewitter) kez-

dik elnevezni, a nélkül, hogy lényé rejtélyessége fölött többet tudnánk mint elébb. Nincsenek az éjszak valamely pontjához kötve, hanem mindenhol feltűnhetnek, néha felleget magasságban, néha pedig oly magasan, hogy távoluk több méfét tesz. Némethonban a legmagas- s nagyobbaktól gyéren élvezhetnek valamit e nemü gyönyörből, azonban nem kell egészen a sarkkörig menni, csak Svéd- és Norvégiáig, s már ott is élvezhetjük azon látmányt sajátosságos szépségében, a minthogy Európának éjszaki része e tekintetben dusabban meg van áldva az éjfény bájaival, mint az amerikai sarki tájak; s mint az utasok is állítják, kevesebbé hatályos ott, s leginkább nyugtalan légtünetekből áll, minden mozgás és színjáték nélkül.

Az éjszakifény tüneménye nagyszerűségben mutatkozik többnyire, a láthatár fölibe világos iv emelkedik, mely magában egy sötétes- és fellegetszerű körmetszetet foglal. A világosság szegélye mindig terjeszkedik fölfelé, s végre egy igen szép koronába végződik, melynek egyes sugarai villámszerűleg lövellenek fel a tetőpontig (Zenith) s azon föl is, fent szétoszlanak, majd hosszabbak s rövidebbek lesznek, éppen mint a szélmozgatta szalag, vagy a lángok kisebb nagyobb magasságra lobbanak fel, a melyben részt vesz az egész világos-iv, s a sugarak folytonosan élénk színváltozatokon piros, majd zöld színre mennek át. Néha az egész éjszaki éggömb világos-vörös színben ragyog, s a pompás látmány átlátszó függönyét képezi. Hogy közről nézve az éjfény zajt, csattogást idézne elő; az észlelők általános nyilatkozata szerint, alaptalan állítás.

S ha a magas éjszakon telet-átélt hajósra a régóta várt csillag földerül, talán február hóban, ismét feltűnik a láthatáron, még sok idő kívántatik arra, hogy a befagyott hajót az azt lenyüggözve tartott jégláncok kioldozzák, s a szerencsés esetben számára szabad kimenekülést nyujtsanak, vagy a nem vélt (szerencsétlen) esetben utólagosan sirt készítsenek számára. S valósággal, rendszeren a nap megjelentével a bekövetkezendő nagy párolgás, s abból következő kihülés miatt még a hideg mindig fokozódik, s ez a második oka a napsugarak lassu hatásának magas éjszakon.

Jég és mindig jég, minden lehető alaku, koru, uj, és több éves, sőt örökös környezi, s gátolja az emberfiát, ki elég merész az éjszak varázkörébe behatolni. Tengersizorosak, többnyire egészen befagyvák, s a közelebbi nyáron sem engedők föl egészen. Ekkor a tenger beláthatlan sivatagnak látszik, mélyedések- s emelkedésekkel (hegyek-völgyekkel) váltogatva, néha szük csatornáktól átszelve, melyen még télen is hajózás történhetik. De a nyílt tengeren is képződhetik jég. A jég a felső vizréteget jégjegeccé változtatja, mely iszapszerű anyagot képez. Aztán összeállanak uszó jégtáblákká, melyek egyesüléséből származnak az átláthatlan jégmezők, mint ez a spitzbergi tengeren szokott tör-

ténni. A jégmezők rendszeren a víz színvonala felett 4—6 lábnyira emelkednek föl, s 20 lábnyira mélyednek alá. Gyakran ezen jégmezők mértföldnyi hosszban és szélességben hömpölyögnek lassudan, gyakran nagy sebességgel rohannak, vitetvén az ártól, vagy üzetvén a zivataroktól, s a hullámok dörgésszerű morajjal töretnek meg rajtuk.

Parry utazásában találjuk magyarozatát némely kifejezéseknek, melyekkel a hajósok a jég minőségét jelölik. Jéghegy a magában uszó óriás jégtömeg, jégmező az említett minőségü jéglemezt, ha az árbcokosárból nem látható; ha pedig látható, akkor nevük: Floa, Eisflarde. Egyes darabokból összetornyosult jégtorlasz neve Packeis, mely vagy a tengerágát bedugja, vagy a nyílt tengert elzátonyozza, s a hajózást gátolja, a mikor beláthatlanok, s a mögöttük levő ösmeretlen tájakhozi közeledést gátolják. Ily jégtorlatokat találtak rendszeren azon hajósok, kik a Berjng utból éjszakkeletről vagy éjszokról előhaladni akartak, s minthogy ezen jég általában állni látszik, sejtenünk engedi: hogy azon még eddig ösmeretlen szélességfokban, sok ösmeretlen tartomány lehet, a hol azon jégtömeg megállapodik. Éjszak-Amerika éjszaki szigeteinek kikutatása, nem csak azért könnyü, hogy a jég elolvad, hanem még azon körülmény is könnyíti, hogy jó időben a jég a partoktól elhuzódván, egy keskeny csatornát szabadon bocsát a hajózásra.

A sarkvilág nagyszerűbb jelenetei közé tartozik kétségen kívül a jéghegy, azon uszó óriás, mely a hajóst bámulat- és félelemmel tölti el.

Születéshelyük ezen jéghegyeknek Grönland, Daviut, Baffinsbai és Spitzberga. A jéghegyek közeleiben borzasztó veszélylyel áll szemben a hajós. Mert eltekintve attól, hogy roppant számuknál fogva összetorlódván — a hajót vagy beköritik, vagy szerencsés esetben a hajósnak csak egy kis részt engednek, melyen elillanhat, mert azon colossok közül akármelyike, ha olvadás közben súlypontját megváltoztatja, lezuhan, s maga körül halálos vést okozhat. — Jaj azon hajónak, melyet ily óriás megragadt! Ha menekül is a megsemmisüléstől, még sok hét telik bele, míg a jég szétfűrészeltetvén s a badító rés nyittatik meg annak. A jég tömege később oly lyukassá és törékenynyé válik, hogy egy hang — nesz — is képes egész hoszában szétrepesztetni s összeomlasztani azt.

Egy jéghegy üregivezete alatt evezett el egy ladik hét grönlandi fival, midőn egyik közülök — egy gyermek — pajkosságból egy darab fával valami kifeszített bőrre ráütött. A hang pillanat alatt a boltozat tetejéig hatott, dörgő ropogás követte, az üreg-barlang rögtön pokoli sötét lett, az iveret beomlott, s a szerencsétlen hajósok a hullámok martalékává váltak. — Csaknem ilyesmi vala történendő az utolsó éjszaki-sarki expeditióban résztvett angol tengerész-tiszttel, midőn egy jéghegyen átutaztak, melynek elbeszélését itt közlendjük: „Borzasztó

jégtömegetől környeztetve“ így kezdi elbeszélését, „mely a derült ég alatt büvösen ragyogott, horgonyt vetettünk a Baffinsbaiban. Ekkor észre vévén, hogy a nyílt tengeren jéghegy van, mely a közepén átfurva, áttörve van, sajátságos alagutat (Tunnel) képez, rögtön elhatároztam magamban megkísérteni egy kis séta csolnakozást a nevezett jég-üregben, s néhány matrózok kíséretében ladikba ültem, megteendő a kísérleti utat. Közeledvén az óriás-jéghez, csakhamar észrevettük, hogy az üregben annyi víz van, hogy azon átevezni lehet, lassan s hallgatva eveztünk feléje, s a legdicsőbb természeti jelenet, melyet valaha halandó szeme látott, tünt föl előttünk; egy jelenet, melynek fönségességét és nagyságát nyelv elbeszélni, leírni, vagy valaki képzelettel fölfogni nem képes. Képzeljünk egy 80 lábnyi fesziállal, nyílással bíró ivezetes folyosót, melynek magassága 50 láb, s szélessége több mint 100 láb, oly szabályosan készítve, mintha azt a leghirhedettebb építész építette volna, s az egész féligátlátszó, csodaszép, smaragdszínű anyagból készítettnek tarthattuk, mindenütt sima és egyenes, mint a minő lehet a gondosan kicsiszolt alabástrom; s ekkor is csak gyenge fogalmunk van a természet e remek templomáról. Mintegy felét bevégezvén az utnak, megpillantottam, hogy a jéghegy egész szélességében függélyesen megvan hasadva, annyira, hogy egyes helyeken a nap sugarak részletesen, vagy egészen is besütnek, s a ki nem világított részletek sötét-kék színbe játszanak, valóban varázs-szépség! Az első pillanatban annyira megvalék büvölve, hogy üdvteljes elragadtatásban feledtem mindent s enmagamat is! Azonban nem sokára változandó vala a jelenet; fölébredtem a szép álomból, hogy tapasztaljam a borzadalmas valóság minden ijedelmét. Az óriási hasadék, repedés, rögtön összehúzódott, hogy megint megnyíljon; ezt látván, megvalék győződve, hogy az egész jégtömeg, mely több millió tonnát foglalhatott, nem nyugszik szilárd alapon, hanem uszik — s e szerint minden pillanatban elveszthetvén az egyensúlyt, összedül s darabokra porlik. Helyzetünk borzasztó válságossá lön! Elöl, hátul, mindenfelől mozgásban lenni látszott a tenger. Ezen borzasztó pillanattól menekülendő, pillanatnyira behunytam szemeimet; kísérőim ösztönszerűleg az evezőhöz kaptak, nyilsebességgel röpült el a ladik a jégfalak mellett, melyek között elébb az éden-élvét éldeltem, áteveztünk a fekete hullámokon, s csakhamar isten szabad ege alatt találók magunkat. Tiszteletteljes távolban eveztük körül most a jéghegyet, kutatandók terjedelmét; s úgy találtuk, hogy az egy angol mérföldet tehet, s a legmagasb helyen 2—300 lábnyi magas. Délután 2 órakor végeztük utunkat, s estve 10 órakor — ugyanaz nap — az egész óriás mű romban hevert, több mérföldre köröskörül hullámozásba hozván a tengert.“

Nem csoda e szerint: ha hogy a hajós kimért és tiszteletteljes távolban állapodik meg az ily jéghegy

előtt, s a ladikász (kormányos) zaj- s szótlán evez el mellette, nehogy a „szunnyadó halált“ felköltse.

Némely jéghegy alakzatjára hasonlít a közönséges jéggyöröngyökhöz, s nem hord vést magával, addig míg a porhadozás szaka be nem áll; sőt gyakran a hajósnak védfalul szolgál. Az első jéghegy, melyet Dr. Kane éjszakai korábbi útjában talált, mint állítja, hosszukás, kockaidomu vala, s kétszer oly nagy mint egy középület szokott lenni „Szinezete el nem mosódott, de egészben fénytelen; s úgy tetszett, hogy környezve van tiszta, de a sugarakat vissza nem verő hóval, úgy hogy kis távolra 100 yard 500-ra is — a mint a hajóval mellette elevezett — fényt, csillámozást észre nem vehetett. E szerint csak egy óriási márványdarabra hasonlított, mely a művész vésőjére vár, átalakítandó azt egy görög isten uszó oltárává. Valami parancsoló rejlett azon rendületlen nyugalomban, melylyel az dacolt a hullámok korbácsolásával.

Nagy Soma.

Levelezések.

Pest, március 10-én. Ki a mai válságos időben a fővárosban él, lehetetlen, hogy meg ne emlékezzék, azon — hogy úgy mondjuk — jóakaró mozgalmakról, melyek a haladás szellemének nyilatkozatai gyanánt vétethetnek — tudomásul mint Constant de Rebecque, nagyhirű francia publicista tapintatos találóssággal megjegyzé: Engedelmeskedjünk az időnek; ne tartsuk föl makacsságunkkal azt, a mi özszeroskad; ne siessünk szerfelett megalapítani azt, a mi jelentkezik. Maradjunk hivek az igazsághoz, melyhez valamennyi korszaknak van joga. Nem akarunk helytelen szinezetet kölcsönözni levelünknek, de kénytelenek vagyunk a „külföldi lapok“ vastag-tollu tudósítóinak elménckedéseit — mondanók — mendemondáit visszautasítani, s a ténykérdéseket, melyeket „demonstratióknak“ szeretnek harangozni — a valóság terére leszállítani; mert nem szabad felednünk, hogy van az emberiség fölött egy kérlelhetlen, igazságos törvényszék, s ez — a történelem, mely a tények terjedelmes följegyzésére szoritkozik, s a békókba vert igaznak, ha késő is, de bizonyosan kiszolgáltatja a jutalom-koszorút. Alchymista a chemiai processust összezavarhatja, de lehetetlen azt meg nem történné tennie; lemondhat az aranyról, de nem állithatja vissza az ólmot; úgy van e „mindentudó verebek“ is, bemázolnak bennünket a nélkül, hogy hatalmukban állana — mint a híres angol Grattan mondá — a nem parlamentiáris kifejezést tisztázn.

Mint hogy országos tárgyról szólottunk, legyen szabad az Európára is tekintenünk. Szinte látom, hogy némely olvasó mennyire megijed helyettem, hogy „ujdonságok“ helyett folyton a darázs-fészeket

piszkálom, s mulattató modor helyett, egy politikus komolyságával „fővárosi levélben“ rendezem Europa ügyeit. Azonban — nyugalom, nyájas olvasóim! Nem arról az Európáról van szó, melyről azon allegorikus mese van, hogy Jupiter őt megkedvelvén, elragadta, s meg sem állt vele, míg Kreta szigetére nem ért; hanem a pesti Európáról, melyet mint vendéglős, Duzsári ur árendál. Erről pedig biztosan lehet beszélni, főként ha oly hangverseny csábitja oda a nagy közönséget, melyet már egypárszor Boskovitz zongoraművész hazánkfia rendezett. B. ur ügyesen és elragadólag kezeli a zongorát, azt mondják, Liszt tanítványa. Mi a nélkül, hogy ez állítás valóságában kételkednénk, megvalljuk, keveset adunk rá; miután tudjuk, hogy minden szunyog szeret az orosz lány sörényébe kapaszkodni, példa rá a szemfényvesztők sokasága, kik mindannyian Bosco fia és tanítványa gyanánt adják ki magukat; hanem mellőzve a „tanítvány“ titulust, annál nagyobb elismeréssel nyilatkozunk, ha egyszer a valóság arról győzött meg, hogy az illető méltó helyet foglal el a művészek koszorujában. B. ur önmagát tünteti ki és egyszersmind meg is dicsőíti. Nálunk ugyan a mézes madszagok szükségesek a művészetben éppen úgy mint az irodalomban. Ez kiskoruságra mutat. Ha egyszer a miveltségi fejlemények megállapodást vesznek, s a tökély útján mindinkább előhaladtunk: szükségképpen a visszaéléseknek is meg kell szünniök. Nem akarunk e tárgynál tovább időzni; ki az irodalom viszonyaiban avatott, az tudja, hogy a közönség közönye iránti panasz — a l a p o s és i g a z s á g o s!

Reményi három hangversenyt adott, mindig tele házban. A fogadtatás ünnepélyes volt. de meg is érdemelte jeles hazánkfia, ki bűvös nyirettyűjével egész bájvilágot tud előteremteni a közönség gyönyörűségére. Egyes műpártoló családok magánkörben ohajták hallani Euterpe kedveltjét, s a „kopasz“ művészt bevezették a — családi szentélybe. A többek között Csekonits Liphay Leona báróhölgy is megnyitá előtte uri termeit. Kaiser-Ernstné, — ki csak nem régen érkezett meg Temesvároth tett vendégszerepléseiről, — hasonlólag cselekedék. Mind-

két helyen írók és színészek vettek részt a „tűzhely körül“ tartott vig mulatságban.

A zenede növendékei szintén mult vasárnap tartották meg hangversenyüket, melyet Mátray Gábor, jeles tudósunk mint igazgató, rendezett. E hangverseny nagy beccsel birt a tudós világ előtt is, miután ott Tinódi Sebestyén régi énekei, ó-modoru dallamok szerint énekeltek. Mindenesetre Boskovitz ur tartozott volna annyi respectussal, hogy az e napra hirdetett hangversenyét elnapolja, vagy legalább délutáni 4 órára tegye (mindkettő $\frac{1}{2}$ l-re volt hirdetve.) Mint mondják B. ur, Reményivel egyesülten, hibáját úgy akarja kiköszörölni, hogy a zenede javára egy élvezetes műsorozatu hangversenyt adand.

Mostanában a mai beszéd tárgyát leginkább a színház veszi igénybe, illetőleg a méltóságos comité, mely gróf Ráday erélyes föllépését ignorálva, Egressy Gábor szerződteséről, az elmúlt választmányi gyűlésben, mitsem akart hallani! Ellingerné hasonlólag elvan bocsájtva, azaz, hogy maga jó szántából itt hagyja valahára a nemzeti színházat; némely jó-akarója már a falba kezdi verni fejét, azon töprenkedve, hogy ki fogja a „jeles hangu“ művésznőt pótolni? Mi tiszteljük „jeles hangját,“ de nem tudjuk elgondolni, hogyan veszthet benne az opera? A magyar nemzeti színházhoz illő, hogy oly egyének szerződtessenek, kik a magyar nyelvet tökéletesen birják. Fájdalom! Ellingerné asszony annyi éven át nem tudta megtanulni azon nyelvet, melyen évenként 6000 (olv. hat ezer) forintot keresett. Továbbá Ellingerné a. azon szakmára, melyet utóbbi időben elvállalt, egyáltalán nem való, miután sem sopranhangja,* sem drámai tehetsége nincs. Végre E-né a. — mint halljuk — évi illetményével nem volt megelégedve, s azt főlebb emeltetni kívánta, mi a színház jelen pénzügyi viszonyai miatt — ha nem több — absurdum!

Ha drámai énekesnőt akarunk, van, igen is van, ki az elmenendő Ellingerné a. helyét nagyobb sikerrel, s a szakmához méltóan foglalandja el; s ez? . . . Kaiser-Ernstné. ↗

*) A: igaz, de van szép alt-hangja.

(Szerk.)

T Á R C A.

Egy bokor két virága.

(Történeti beszély.)

Irta Remellay Gusztáv.

(Folytatás.)

III

A mit csak az isten tudott.

Váljunk el egy időre Omártól és barátjától s repüljünk

át a képzelő tehetség merész szárnyain Kékkőre, a Balassák ősi várába.*)

Gyönyörű nyári est volt. A lenyugvó nap végsugarait lövelte az ódon falakra, melyeknek ma már csak romjait lát-

*) A kékkői vár, mely Nógrád megye felső szélén, gyönyörű vadregényes vidékben fekszik, kivéven azon rövid időt, míg a török, s I. Menyhért nótáztatása miatt a kir. ügyész által biratott, nem ismeri még más urat mint a Bunge övezérettől származó Balassákat.

juk, mert az idő foga megemésztette a vár legnagyobb részét, s néhány év előtt zuhant le a várhegy alatti mélységbe a bástyák azon része, hol hajdan a magas gömbölyű torony állt, melyből messzire ellehetett látni a Balassák másik ősi vára Gyarmath felé. **)

E torony nyitott ablakai egyikénél ült a két Gedey nővér, Jolán és Dóra. Mindketten az utra szegeztek szemeket, s mély gondolatokba voltak merülve. A tárgy, mely gondolataikat foglalkoztatta az ifju volt kit szerettek.

De mig az eljegyzett Jolán szerelme köztudomásu dolog volt, azt hogy Dóra szívét is heviti a szerelem tüze a mindentudó menyei uron kívül senkisé tudta, sőt nem is gyanította.

Dóra, szerb származásu anyja bájait öröklé, s mig Jolán arca a magyar faj jellegét viselé; az ő arcvonásai, nagy fekete szemei, dus koromszinü hajfürtözete, s kevéssé hajlott orra — mint nagyszámu udvarlói s hizelgői mondani szokták, — Ilonára II-ik Béla neje, — ki a hagyomány s történelem szerint Szerbia legszebb hölgye volt, emlékeztették a nézőt.

Mig Jolán emlényzinü szemeiben, s selyemszerű szöke fürtök által körülengett kerekded arcán s egész valóján a legélénkebben festekezett a keblét hevitő vestai tűz kifejezése; Dóra pedig közömbösen foglalkozott himzésével, s midőn néha néha kitekintett a Gyarmat felől tekerző utra, pillanatai legkevésbé sem árulták el a Vezuvszerű kitöréseket melyek által a szerencsétlen szerelem gyötörte szívét.

— S ezt senki, de senki sem gyanította, s a hidegség melylyel elutasított minden hódolót, számos deli ifju szívét árasztá el fájdalommal, mert mióta két év előtt hazakerült a pozsonyi zárdából, hol e korban az előbbkelő nemes családok hölgyei rendesen neveltek, a vidék legelőbbkelő családjainak ivadéki vetélkedtek, hogy megnyerhessék szive szerelmét.

De hiában; — ő hideg maradt minden hódolat iránt, s ha szülői, rokonai s barátnői s később ifjabb nővére is, bámulásukat fejezték ki a fölött, hogy a szerelmére minden tekintetben méltó leventék közül egyet sem méltat kegyére, ő hideg mosolylyal azt felelte, hogy szívét más anyagból, mint a többi hölgyekét alkotta a teremtó, mert nem sovárog a szerelmi boldogságra, s oly nyugodtan mint a bábbal játszó gyermeké ver szívében — s legkevésbé sem hat reá mind azon sok epedő hódolat és esengés, melyet elmondanak előtte a szerelmére vágyó udvarlók.

Ezt mindenki megfajthetlen talánynak tekinté a különben heves véralkatu hölgnél, s nénje hidegségét legmegfoghatatlanabbnak tartá Jolán, ki miután fellobogott Zsarnay Jenő iránt szivecskéje, órákig festette Dóra előtt, mily boldogságot ad a viszonzott szerelem.

A szerető testvér ki azt hitte, hogy a szerelem boldogság rajongó festése által, elvégre vágyat ébreszt Dóra szívében hasonló boldogságra, nem gyanította, hogy midőn szerelme üdvét tolmácsolta előtte, minden szava törként járta át a nénje szívét, melyben a legkajánabb irigység, — sőt gyűlölet élt iránta.

Jolán s Dóra atya gyermekévei óta, gyöngéd barátságban élt Jenő atyjával, s a mint ez bemutatá neki fiát, ki zsenge kora óta rokoninál, a távol Zemplinben székelő Drugethknél nevelkedett, s kifejezte azon vágyát, hogy barátja leányai egyikét vegye nőül Gedey, szivesen mondott igent.

Az apák azt határozták, hogy a levente Gedeyekhez jövé, válaszson a két leány közül.

Jolán akkor még a zárdában lévén, Zsarnay csak Dórával tudhatta, mit határozott barátjával.

A női szivek számára egy oly törvényt irt a természet, mely alól egy sem vonhatja ki magát, s ez az, hogy ha a hölgy átlépte a kifejlődés küszöbét, szive zajongani kezd s epedve sovárog a szerelmi boldogság után, melyet csábító képekben varázsol elejbe felhevült képzelme.

A heves véralkatu Dóra szive, már a zárda falai közt érezte ezen sovárgást és türelmetlenül várta azon percet, melyben elejbe lépend az ifju ki megvalósítandja szép álmait.

Ilykép természetesen azonnal a mint tudatta vele atyja mit határozott barátjával és elmondta hogy szép és mivel ifju Jenő, ezzel kezdett foglalkozni felizgatott képzelme, s ennek eredménye nem lehetett más, mint az óhajtság, hogy őt válaszssa a deli levente.

A szerelmi óhajtság és remény ikertestvérek, s igen könnyen vagyunk hajlandók szerelmi óhajtságaink teljesülésével kecsgetni magunkat, ha csak legcsekélyebb alapot lelünk is reményünk horgonyja számára.

Minél hevesebb a hölgy véralkata, minél izgékonyabb s rajongóbb szive zajgó vágya, annál hamarabb alakul át reménye, a biztos siker hitévé.

Igy történt ez Dóránál is, ki ha tükrébe nézett, eléggé indokoltak vélte azon hitét, hogy szerelmi rabjává leend Jenő.

Atyja mondása szerint néhány hét mulva volt megérkezendő az ifju, tehát előbb mint hazaváratott a zárdából Jolán. Ilykép attól sem lehetett aggódni, hogy nővére eshet Jenő választása. De egyébként is sokkal szebbnek s sokkal igézőbbnek tartván magát félgyermek hugánál, nem féltette volna diadalát, ha tudja is, hogy már honn lesz, mire házukhoz jövend Jenő.

Igy teljesen beringatta magát a hitbe, hogy rövid idő mulva élvezheti a viszonzott szerelem boldogságát s képzelme napról napra csábítóbb képekben varázsolván elébe a szerelmi éden virányait, az eszményi szerelem leglángolóbb hevével csüggött Jenőn, ki előtte lebegett nappali ábrándozásai alatt s kinek képe bevolt szöve minden álmaiba.

Sovárogva s a legfőbb fokig hágott türelmetlenséggel várta az ifju megérkezését, melytől boldogsága kezdetét reménylél, s im! midőn már kinyújtá kezét a bokréta felé, sordorta azt el előle a kitört fergeteg.

Atyja Nagy-Szombatból haza érkezvén, alig, hogy kibontakozott karjai közül Dóra, mosolygva így szólt hozzá:

„Dóra leányom! szerencse, hogy még nem láttad Jenőt, mert bezzeg megjártál volna ha beleszeretsz, vagy hisz le:et, hogy ha téged lát meg előbb — folytatá gyermeke hiuságának hizelgőleg Gedey — kétségtelenül read esik választása, de így gyermekem neked más férjet kell keresned, mert képzeld csak, Pozsonyban lévén meglátta hugodat, s a nélkül hogy tudta volna ki légyen, belészeretett. — Már irni akart atyjának, hogy nem jön hozzánk háztűz nézésre. Ekkor értesült, hogy Jolán az én gyermekem, s megtudván, hogy Nagy-Szombatban vagyok, hozzám sietett — a legnagyobb lelkesedéssel beszélt hugodról, s azt mondta, hogy benne lévén fel eszményét forró szenvedélylyel csügg rajta.“

„Igy hát nincs más hátra öcsém, — mondtam neki, — minthogy nyerd meg szerelmét, mi könnyü feladat lesz, mert szép és mivel ifju vagy.“

„S beszélt-e már Jolánnal Jenő?“ — kérdé hirtelen Dóra, kinek keblét éles tövisekként sebzék atyja szavai.

„Azóta talán, — válaszolt Gedey, nem gyanítva Dóra kérdése kutféjét, — levelet adtam neki a zárda főnökéhez, melyet előmutatva beszélhet hugóddal. A szerelmes legényke Pozsonyban akar maradni, mig a zárdában lesz Jolán, s azután haza kíséri, mert kérésére megengedtem neki, hogy ha nővérem ide szállítja Jolánt, hintajuk mellett lovagolhat, vagy ha elfér, köztük be is ülhet a járműbe.“

„De most elég a beszéd e tárgyról, isten veled, beszél-

***) Néhány perc előtt a vár mostani ura, a köztisztelő b. Balassa Antal, fiaival Ferenczel s Istvánnal a lezuhant falon állt, s ha kevéssé tovább időzött volna ott, kivész az ősi Balassa család, melynek két ifju csemetége, a jcles atya gondja alatt oly szép reményeket igérve, sarjadjozik.

nem kell a sáfárral, mint áll gazdagságom, melyet régóta nem láttam.

A seb melyet Gedey első szavai ütöttek Dóra szívében, tátongóvá lön, mire elvégezte beszédét, de bár mily fájdalom dulta is keblét, mégis mind addig mig jelen volt atyja, tudott annyira uralgani keble vihara fölött, hogy kifejezése nem festekezett arcán. (Folytattatik.)

Heti szemle.

— Sarkady István, széptehetségü novellistánk előfizetést hirdet: „Történet és szerelem“ címü újabb történeti beszélyeire, melyeknek kiadására szerzöt, mint programja érinti, azon jóakaró pártfogás ösztönzé és bátoritá, melyben a tisztelt közönség két kötetü „Történeti beszélyek“ és „Aranyhullámok“ címü munkáit részelteté. — A munka 16—18 ivre terjedve april elején fog megjelenni, hogy a husvétü ünnepekre irodalmi ajándécul is szolgálhasson, miért is az előfizetéseket, március hó végeig kéri egyenesen hozzá (siputca 1-ső szám alatt) beküldeni. Előfizetési ára csinos kemény kötésben: 1 ft., diszpéldány 2 ft. u. p. Minden tiz után egy diszpéldánnyal kedveskedik gyűjtőinek. — Ajánljuk a magyar olvasóvilág pártfogásába.

— Az első magyar általános biztosító társaság alapszabályainak azon pótléka, mely az életbiztosító ág alapelveit foglalja magában, — mint a „P. N.“-ban olvassuk — a m. belügyminiszterium által végleg helybehagyatott, s e helybehagyás a budapesti m. helytartósági osztály f. évi február 26-án kelt leiratával a társaság elnökségéhez megküldetett. A társaság most csak az újból fölterjesztett biztosítási feltételek jóváhagyását várja, s azután működését az életbiztosítás terén megkezdendi.

— Az első magyar általános biztosító társaság igazgatósága értesíti a közönséget, hogy folyó hó 3-án kibocsátott körlevelében, az illető ügynököket a vizen szállítandó javak veszélye elleni biztosításoknak lehető jutányosra szabott díjak mellotti fölvtételére utasította.

— Az új-szöny-fehérvári vasutvonal — mint hírlik — folyó évi april elején fog megnyitattni, s a közlekedésnek átadatni.

— Schöndorfon a birtokos grófnő Nostitz Paulina. a plébánussal és helység előljárájával együtt egy szegényeket gyámolító intézet felállíthatásáért folyamodott, mely a község és grófnő erejéből volna fenntartandó.

— A lelkes Koos Ferenc, mint az illető kiadó-egylet elnöke, és Várady Adám mint szerkesztő, kibocsátották előfizetési felhívásukat a „Bukuresti Magyar Közlöny“-re. Ez új lap, melynek pártolására itthon levő hazánkfiai is felhívjuk (még pedig annyival inkább, minthogy a belőle származandó tiszta jövedelmet a bukuresti magyar egylet a régi magyar telepekből fennmaradt községekben magyar könyvtárak és iskolák állítására fogja fordítani), hetenkint egy-egy iven fog megjelenni s rovatai következők lesznek: 1. az ottani magyarságot érdeklő kormányrendeletek rövid kivonatban; 2. politikai szemle; 3. kereskedelmi s iparüzleti közlemények; 4. az oláh tartományok ismertetése; 5. a magyar telepek s mostani helyzetök tüzetes ismertetése; 6. vegyes közlések; 7. félévénként pontos számadás a lap bevételeiről s kiadásairól. Ara félévre postán 6 ft., Bukurestben 10 huszas. Az előfizetések Bukurestbe Koos Ferenc urhoz intézendők.

— Ugyancsak Koos Ferenc lelkész ur az ottani magyarokhoz a m. akademia palotája érdekében is intéz felhívást s adakozásra szólítja őket. Az adakozások a fentemlített „Bukuresti Magyar Közlöny“-ben fognak közöltetni.

— A „Budapesti Hirlap“ írja, hogy Ő cs. kir. Apost. Felsőge a horvátországi szükölködők részére kölcsönképen s hat évi részletekben visszafizetendő 30,000 ftnyi előlegezés

kiosztását az államkincstárból méltóztatott legkegyelmesebben engedélyezni.

— A pesti takarékpénztári választmány az 1859. évi üzlet tiszta nyeresiményéből jótékony célokra szánt öszletből, a horvátországi szükölködők fölsegelésére 500 fto, a temes-és krassómegyei szükölködők fölsegelésére pedig 300 fto szava-zott meg, mely öszletek, a közgyülés jóváhagyása reményében, rendeltetésök helyére már el is küldettek.

— Véér Zsuzsanna k. a. Nagybányán meghalálózván, monói jószágát az erdélyi muzeumra hagyta, oly feltétellel, hogy a jövedelmet csak addig élvezhesse, mig hivataloskodási nyelvül a magyart használja.

— Minap említettük pesti levelezőnk közleménye alapján, hogy Jámbor Pál szerkesztése mellett a „Férfi-divat Közlöny“ adatik ki. Nehogy valaki a Hiador név alatt ismeretes jeles költönket értse a szerkesztő fennebbi nevében, igazítólág azt hozzuk fel, hogy ama szakközlönnyt Jámbor Endre pesti szabómester szerkeszti.

— A Hölgyfutár 28-ik számát is lefoglalta a hatóság, a Times az egész osztrák birodalomban elvan tiltva.

— A magyar nemzeti színházban f. hó 11-én nagyszerü hangverseny tartatott a horváthországi szükölködők javára. A nemes célon kívül érdeket gerjesztett a közreműködő művészek szép sora: Jókainé, Felekiné, Hollósyné, Suck Róza, Szerdahelyi, Füredy, Boskovitz és Reményi urak. A közelebbi részletket pesti levelezőnkötől várjuk.

— Brassóban a „magyar olvasó-egylet javára rendezett táncvigalom ezer forintot jövedelmezett.

— Tervben van, hogy a nemzeti muzeumban nagyszerü mükiállítás létesüljön. Kiállítható lenne minden az országban levő, magyar által készített vagy magyar birtokához tartozó mübecsü tárgy, mint képek, könyvek, kéziratok, könyvkötési diszmunkák, érmek, ékszerék, szobrok, üveg- és porcellán mü tárgyak, régi és újabkori fegyverek, himzések stb. Hir szerint herceg Eszterházy már belegyegezett, hogy a fraknoi várban létező mükincsei, valamint bécsi képtára is e célra Pestre szállitassanak. A tiszta jövedelem a muzeum belsüköseinek fedezésére lenne fordítandó. A kiállítás ideje a rop-pant előkészületek miatt a jövő év május-augustus hónapjai.

— A Szini Károly által szerkesztett „Új Idő“ első száma megjelent.

— Jeles írónők Emilia, „Magyar nők Évkönyve“ címü 15 nagy nyolcadréti ivre menő naptárt fog kiadni, jövő 1861. évre, mely már f. évi augustusban fog megjelenni, és melyre 1 fttal lehet előfizetni. E vállalat érdekessége átaljában nemcsak abban fekszik, hogy mivel t hölgyeink eddig magukhoz illő magyar naptárt nélkülöztek, hanem különösen tartalma által, melyet kizárólág jelesebb írónők és költőnők müvei teendik. Az Évkönyv két fő-részből álland: Az első következő tartalommal: 1-ör rendes naptár, különös tekintettel a aoi időbeosztásra, havi, heti jegyzőkönyvvel sat. 2-ör: közhasznu tanácsadó a női foglalkozás, a házi és családi kör legfontosabb ügyeiben, mint konyha, éléskamra, virág- és zöldségkert, könyvtár, varrósasztal, divat és piperetár, házi gyógytár sat. Második fő-résztét szépirodalmi müvek teendik, következő főrovatok alatt: 1-ör jelesebb honleányaink életrajzai. 2-ör: Régi képek. 3-ör: Erdemkönyv, melyben mind azon szép és nemes tettek rendszeresen összeállitattnak, melyek hazánk lelkes leányai felül a lefolyt év alatt köztudomásra jutottak. 4-er: Válogatott beszélyek, költemények, tanulságos és mulattató értekezések a női életből sat. A mü végén pedig Arucsarnok rovat alatt a főváros mind azon boltjai és müintézetei lesznek közölve, a melyekben női árucikkek megszerezhetők. Hir szerint Emilia évkönyve dolgozatokat hozand Petőfiné, Vachott Sándorné, Atala, Flóra, Jósika Julia, Melanie stb. jeles honleányainktól.

— A cs. kir. állami vasuttársaság főigazgatósága Bécsben oly körlevelet bocsátott közre, melyben alárendelt tisztviselőinek szorosán tiltatik, hogy a társaság viszonyairól és

működéséről közleményeket irjanak a hirlapokba; ha pedig egyes esetben ezt valaki tenni kívánná, a főigazgatósághoz engedélyért folyamodjék.

— **Magyar Akadémia.** A magyar akadémia pénzalapjának, s az akadémia-épületre gyűlö összegeknek növelésére tervezett táncvigalmak s hangversenyek ellen magas kormányi rendelet által kimondott tilalom némelyek által félreértetvén a közönség egy részében azon hibás véleményt keltette, mintha az akadémiát segélyző pénzugyítás egyáltalában tiltra volna. — A magas kormánynak említett rendelete nemcsak elismeri a cél üdvös voltát, hanem kimondja azt is, hogy annak valószínűsítésére az akadémia igazgató-tanácsa által fölhívott adakozások megindítása tudtával történt, és hogy valamint az adakozások az ily üdvös célra magában érthetőleg teljesen szabadok, úgy azok gyűjtésének az akadémia igazgató-tanácsa által magán uton mozgó eszközése ellen a magas kormány és hatóságok részéről semmi akadály nem forog fön; minél fogva az ellenkező hírek és állítások teljesen alaptalanok.

Budapesti Hirlap.

Közgyűlési hirdetés. A magyar kertészeti társulat mult 1859-ki év november 12-ik napján tartott éves közgyűlése határozatánál fogva megtartandó rendkívüli közgyűlést folyó év március 16-ik és folytatólag 17-ik napja mindig dél-élti 9 órájára a m. nemzeti muzeum teremébe összehívom. Tárnya a közgyűlésnek: 1. Hiányzó másod alelnök és választmányi tagok megválasztása. 2. A folyó évi költségvetés megállapítása. 3. Az őszi kertgazdasági kiállítás tárgyálása. 4. A társulat szakosztályai közé felvett méhészet körüli intézkedés. 5. Az alapszabályok értelmében előre bejelentett indítványok. A társulati tagok minél számos részvétét kérem. Pesten 1860-ki február 25-én. B. Prónay Gábor, társulati elnök.

Temesvári ujdonságok.

* Pozsonyból következő sorok intéztettek hozzánk:

„Tisztelt szerkesztő ur!

Az ide mellékelt sorozatból látandja a tisztelt szerkesztő ur, hogy egy műkedvelő társaság a horvát-tórtországi és bánági szükölködők javára tegnaperelött hangversenyt rendezett.

A bejött öszvegből van szerencsénk 300 forintot, mely a bánági szükölködőket illeti, azon kéréssel átküldeni, sziveskedjék e csekély segélyt ugyan oly testvéri szeretettel fogadni, a milyen örömmel az nyujtatik és arról gondoskodni, hogy az a fent kitett célra fordítassék. Pozsony 1860 március 8-án. Kész szolgáló a rendezők.

Gróf Zichy-Ferraris Bódog. Ivánka Imre. Gróf Zichy János. Edl Tivadar. Gróf Esterházy Ernő. Németh János.

Midőn a lelkes adakozóknak testvéries rokonérzeletből nyujtott ezen kegyes segélyükért, valamint az irántunk mutatott bizalomért legmélyebb hálánkat kifejeznők, egyszerűen kijelentjük, hogy az átküldött 300 forint a kegyes adakozók intenciója szerinti hováfordításáról legközelebb számolni fogunk.

Pesty Frigyes.

* Lacunási birtokos, Stojanovics János ur legközelebb bárói rangra emeltetett.

* Városi községünk a színházi közönség érdekében szép áldozatot hozott azáltal, hogy a színház mostani igazgatóját nemcsak a multa és jelenre nézve feloldá minden bér fizetésétől, de rendelkezésére bocsátott egy a színház épületében lévő, és jól jövedelmező boltot is. Szeretjük hinni, hogy ezen lényeges gyámolítás következtében színházunk azon polcra emeltetik, melyen azt látni joggal kívánhatjuk.

* Több itteni kereskedő, ki évenként legkevesebbet 3—5000 márszát szállit vasuton, az állami vasutársaságtól a Bazias-Marcheggi vonalra nézve 12—15%nyi bérelengedést nyert.

* Mult csüförtökön délután 1/4 óraker rablás miatt egy krassói lakos rögtönítélet következtében kötéllel kivégeztetett.

* Alapos reményünk lehet, hogy Reményi Ede,

világhírű művész-hazánkfia városunkat is fogja szerencsételnéni egy pár hangversenynyel. Megvagyunk gyöződve, hogy ennyivel is kedves hirt mondunk közönségünknek.

* A temesvári zeneegylet mult szombaton délután az egyleti tagok számára a maga helyiségeiben hangversenyt tartott, mely hir szerint a legjobb egyike volt, tekintve a közreműködők jelességét, és a program élvezetes összeállítását. Panaszként halottuk egyébaránt egyleti tagok részéről felemlíteni, hogy a hangverseny csak későn volt hirdetve, úgy hogy ha valaki a napi újságot véletlen csak estve olvasta, a fenebbi hangversenyéről csak posta festa értesült.

* E. hó 25-én Jaborszky Mihály jeles hegedűművészünk adandja rendes évi hangversenyét, a melyre felhívjuk közönségünk figyelmét. Jaborszky ur tehetségét mindnyájan ismerjük, és remek nyirettyüje operai előadások alatt nem egyszer tapsviharra ragadta a közönséget. Emlékezzünk erre hangversenyének napján.

~ Színházi előadások március 5-én. „A windsori vignök”, vig opera Nikolai Ottótól. Klerr karmester jutalomjátéka. Mint dalmű igen jeles szerzemény lévén, egymást érik benne a szebbnél szebb dallamok, és a közönséget gyönyörködtette mind a mellett, hogy számos kihagyásokat kellett sajnálnunk. Az előadást illetőleg Reichmann (Fallstaff), és Tillmetz (Fluth) urak dicséretesen megfelelek szerepüknek, és a második felvonás kettős dalának ismétlésére kitapsoltattak. De a három közreműködő énekesnő, (Stegmann, Kaspary, Fodor kisasszonyok) bizony csak igen gyenge volt, és sokszor a hamis hangok zavara mintegy elkábította a hallgatót. Mennyit lehet aztán adni bizonyos erőszakolt tapsokra, eléggé világos. Knoller ur (Fenton) a tanulmány és szorgalom hiányát szintén érezteti. Március 9-én ezen opera ismételtetett, csakhogy az előadás hanyagabb volt az elsőnél. — Nagyobb élvezetet szerzett nekünk Delia Regina kisasszony, a bécsi udvari színház tagjának vendégszereplése, mely f. hó 6-án a „Grille”, 8-án „Dorf und „Stadt”, 10-én „Ein kleiner Dämon“ című színművekben fellépett. Ily művezet nálunk a legkritkább közé tartozik. Kedves vendégünkben egy valódi művésznőt kell tisztelnünk, mely a természetől számos titkos vonásokat ellesett, hogy azt utánozza. És mily nagy mesterséggel tette azt. A közönség vele félt és örült, tréfált és kesergett, a naiv kedély csábjait érezte, vagy a kétségbeesés borzadályainak volt alávetve. Delia k. a megjelenése a néző minden figyelmét tudta leigézni, és még is, az előadás után, és a színházból távozván, ha visszamerengünk a valóban szép színművészet ezen becses példányai felett, úgy találjuk, hogy Delia k. a műalkotásai számos szép részleteket bírnak, miket az általános benyomás mellett csak akkor ismerjük fel, ha azokat oly itészi szemmel vizsgáljuk, mint a műismerő az előtte álló remek képet. Semmi modorosság, semmi hatásvadászat nem lévén a kisasszony játékában, fiatal koránál fogva nem tudjuk eléggé méltányolni azon biztosságát, melylyel felismeri a vonalat, melyen innen, vagy tul a természet másolása hűségében szenvedne. Az eddigi három előadás bérlétszünetben adatott mindig teli háznál, és a közönség oly határozott és zajos tetzése mellett, milyenben kevés részesült nálunk eddig.

* Hetivásári árak március 9-én a kereskedelmi kamara jegyzetei szerint: Buza legjobb 4 ft. 60 kr., középszerű 4 ft. 40 kr., legcsekélyebb 4 ft. Kétszeres 3 ft. 60, 3 ft. 50, 3 ft. 30 kr. — R o z s 3 ft., 2 ft. 70, 2 ft. 50 kr. — Arpa 2 ft. 20, — 2 ft. 10 kr., 2 ft. Zab 1 ft. 50, 1 ft. 40, 1 ft. 20 kr., — Tengeri 2 ft. 80, 2 ft. 60 kr. — Repce 4 ft. 80, 4 ft. 50 kr. mérőnkint. — Borszesz fokja 54 kr. hordóval együtt; rendelésre május vagy junius végeig való szállítással 57—58 kr. Nyomott hangulatnál a mai forgalom igen csekély volt; a molnároknak mintegy 200 mérő buza adatott el.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.